

Nro. 41.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken November 20-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B é t s.

Közelébbi újságunkban csak röviden említet-
tük vala, hogy a' Hertzeg Schwarzenberg vezér-
lése alatt lévő *Austriai* armádának fő hadi szál-
lása November 2-dikán *Bielskben*, annak előjá-
ró tsapatja pedig *Orlában* volt légyen. Most már
bővebb és hivatal szerént való tudósítást is kap-
tunk ugyan ezen armádától, melyben a' Novem-
ber' 7-dikéig történt dolgok; adattatnak elő, és
a' mellynek summássan ez a' foglalatja: —,

„Az *Austriai* és *Szakszoniai* egyesült sere-
gek az *ő Biala* mellett *Oktober'* 19-dikén történt
verekedésnek után a' *Eug* vizének bal partjain
magokat a' hosszas fáradsagból kinyűgödván,
a' ott az *Austriai* és *Frantzia* segítő seregeket

magokhoz bévárván, 's égszersmind az ellen-
ségnek *Bresc* felől *Pruszána* felé való nyomúlá-
sát is ezekbe vévén, a' *Bug* vizén azonnal ál-
tal mentek és *Drohyczin* mellett lógerbe szállot-
tak. Innen 31-dikben jobbra *Simpatice* felé fog-
ván az ármáda, annak előljáró tsapatja *Wisohi*
mellett számos ellenséges tsapatra talált, mel-
lyel a' *Blankenstein* Huszárok a' Májor *St. Quentin*
vezérlése alatt mind addig verekedtek, míg
déliájban segítségek érkezvén, a' nagy számú
ellenséget vissza verhettek. Az ellenség akkor
Sionim felé vonván - el magát, az ő kergetésére
Hertzeg Schwartzenberg is sietve útnak indúlt.
Gen. Feöhlich az alatt oldalfélt de az ármádával
egyenlő sebességgel nyomúlván előre, a' *Blan-*
kenstein és *Lichtenstein* Huszárok között egy
Svadront, mint hátúljáró tsapatot *Czeremka* ne-
vű faluban hátra hagyott, mellyel magát a'
Májor *Seidlitz* vezérlése alatt egy Szakszoniai
tsoport is össze tsatólta. A' leg hátúl menő
két tüzg Huszárokat 400 Kozákok, 's még egy
más majd annyi számú ellenséges tartalék tso-
port, nem soká nagy tüzességgel megtámadták:
de mind addig védelmezte magát a' marok hu-
szárság a' nagy sokaság ellen, míg Kapitány
Gróf Belleráoup más két tüzgokkal, és Májor
Seidlitz 50 Szakszóniai Ulánusokkal segítségekre
érkezvén, őket kivágták az ellenség között. Má-
jor *Seidlitzot* lelőtte a' lováról egy ellenséges
plenkírózó: de a' kiért bosszút állottak az ő
Ulánusai és a' mi Huszárjaink, a' kik a' Kozá-
kokat 1/4 órányira kergetvén, sokat megöltek és
17-tet elfogtak közöttük. —

„Mint hogy az ellenség, mint hallatott, *Slo-*
nimen által útját *Niesrietz* felé vette vala: ehez-
 képpest seregeink is *Bielshból* és *Orlából* tovább
 indulván, November 4-dikén a' *Narew* vizén által
 mentek, 's az ellenségnek utánna menvén, 8-
 dikban *Wolkowskibe* szándékoztak útjokat venni.

Orosz Birodalom.

A' közelébb költ Magyar Kurir 366-ik lap-
 ján említődött, hogy a' Frantzia ármádáknak Mos-
 kauba való bemenetelektől fogva Oktober' 18-di-
 káig semmi tsáta nem történt volna az ellensé-
 ges két fő ármádáknát, és hogy a' Nápolyi Kí-
 rály ezen napon, ugymint Okt. 18-dikán ditsős-
 séggel fedte légyen bé magát. Ezen tsatáról il-
 len Frantzia tudósítás érkezett volt November
 5-dikén *Vilnába*: —,

„Oktober' első napjaiban özsze beszéltek
 vala a' két ellenséges szélső vígyázók, hogy ne
 támadják meg egymást különben, hanem tsak
 három órával való felmondás után. A' Kozákok
 azonközben Oktober 18 dikán reggeli 7 óraker
 ezen szóval való egyezésnek ereje ellen egy er-
 dőből véletlenül kiütöttek, és a' Generális *Se-*
bastiani vezérleése alatt lévő könnyű lovas se-
 regre, melly a' Frantzia előljáró ármáda egyik
 szárnyának éppen a' hegyit formálta, olly hir-
 telenséggel réá rohantak, hogy ez magát nem
 elébb, hanem tsak egy negyedrészt órányi távol-
 ságra szedhette rendbe, 's ezen meglepettetés mi-
 att 12 ágyút és 65 munitziós és bagázsiás szeke-
 reket elvesztett. —

„Az ellenség ezen szempillantatnyi nyeresé-
 get a' maga hasznára fordítani 's a' *Voronowi* szo-
 ros útát a' Frantziáknak oda való érkezéssek

előtt elfoglalni iparkodván, 's ezen czéljának elérhetését remélvén, már most reguláris lovaságot és gyalogságot is küldött a' Kozákok által tsináltatott nyílásra: de a' hova azokközben a' Nápolyi Király síetséggel megérkezvén, egyenesen az ellenséges lövasságnak lineájára rohant, és azt 10 vagy 12 réárohánás után által törte. Az ellenséges gyalogság sem járt nagyobb szerentsével: ez, vezérestül együtt, östze vagdaltatott. Ugyan ezen időben hasonló szerentsével vissza veretett egy más Orosz osztály a' Hertzeg *Poniatowszky* vezérlése alatt lévő seregek által. —

„Az Oroszok között két Generálisok maradtak ezen tsatában halva a' tsatázó mezőn, és sok tiszték fogattattak el; a' Frantziák' vesztese, mint mondják, 800 elesett, megszebedett, vagy elfogattatott emberekre tett. Az elesetek között van Generális *Dery* a' Nápolyi Király ő F. ge Adjutánsa is.“

Az Oroszok is adták - ki a' magok fő hadi szállásokon ezen tsatáról egy hivatal szerint való tudósítást Oktober' 20-dikán, a' melly Orosz tudósításnak foglalatija ennyiben áll: —,

„Az Orosz ármáda Oktober' 18-dikán a' maga tanyájából felkerekedvén, a' maga jobb szárnyával, a' melly Lovasság' Generálissa Bátor *Benningson* által vezéreltetik, a' *Czernischna* nevű víz mellett fekvő 50,000 emberekből álló, és a' Nápolyi Király által vezéreltetett Frantzia seregére, *Tarutino* nevű falu mellett réá ütött. Három gyalogseregek, 10 Kozák Regimentekkel és 4 reguláris könnyű lovas Regimentekkel egyetemben, az alatt, míg az ármádának több része

az országúton ezeknek utánnok nyomúlt, szép renddel és tsendességgel, a' kiszabott helyre éjzakának idején megérkeztek, és egy erdőn, melly őket az ellenségtől elválasztotta, keresztül menvén, Kozák Regimentjeink, mellyek már ekkor az ellenség bal szárnyának háta megett voltak, a' Gróf *Orlow-Denisow* vezérlése alatt erre réá ütöttek, 's azonközben azt előlről gyalogjaink is megtámadván, oly tüzesen szembe szállottak a' semmitől nem tartó ellenséggel, hogy ő a' hátráláshoz minden sokáig való ellentállás nélkül hozzá fogott. A' mi könnyű seregeink és ágyúzónk *Woronowo* nevű faluig kergették őket. Az ő ez napi vesztese 4500 emberekből állott, kik közzül két ezerezen fogságra estek, a' többek halva vagy megsebesedve a' tsatázó mezőn maradtak. Az elestek között találtatott Generális *D. ry*, a' Nápolyi Király testőrző seregének Komendánsa. Elfogtuk az ellenségnek egész bagázsióját, a' Nápolyi Király' bagázsiájával, 40 munitziós szekerekkel, 38 ágyúkkal, és egy vasas regiment' zászlójával egyetemben. Több ellenséges Generálisok ölettetek vagy sebesedtek meg, de a' kiknek neveik még nem tudatnak. A' mi hőltakból és elfogattattakból álló vesztesünk a' 3 százat nem haladja feljül, de igen sajnóssá teszi azt részünkről a' Generális *Baggolusvudt* elesése, a' ki egy ágyugolyóbis által a' verekedésnek kezdetében éppen akkor ölettetett meg, midőn az ellenségnek bal szárnyát megkerülte. —

Oktober 19-dikén az Orosz ármádának minden tsapatjaival háláadó imátságok tartattak. Maga Hertzeg *Kutusow*, a' Stábjával és számos Generálisi 's fő tiszti karral, a' testőrző sereg-

nél inneplette ezen napot, a' hova a' *Smolenski Szűz Mária* képe is kivitetett.“

Ugyan ezen Orosz ármádánál és ugyan ezen alkalmatossággal tétett közönségessé a' következő tudósítás is: —,

„Báró *Winczigerode*, a' Sándor Császár Generáladjutánsa, a' ki egy könnyő Regementekből álló sereggel, a' *Moskauból Petersburg, Jaroslaw, és Wladimir* felé menő úton állott, a' közelébb lefolyt 3 hetek alatt 50 Stáb és egyéb fő tisztet, 's valami 3000 kőz embereket 's altiszteket fogdósott-el.“

A' *Woronowi* tsatában a' Nápolyi Király vezérlése alatt Hertzeg Poniatowszky is részt vevő a' Lengyel Regementekkel, mint a' *Sléziai* újság leírja e' dolgot, dissősséggel fedték-bé magokat az ő vezérlése alatt lévő tsapatok. A' lévén a' Nápolyi Királytól Hertzeg Poniatowszkyre bizattatva, hogy *Czerikow* nevű falut a' *Moskauból Kaluga* felé menő úton foglaljon-el, ő ennek telyesítésére délelőtti 11 órakor 6 ágyúkkal útnak indúlt. Valami egy órányi utazás alatt nem találtak előljáró tsapataink egyéb ellenségre, tsak valami 100 Kozákokra, kiket 50 Lengyel Huszárok azonnal elszélesztették, és elkergettek. A' nevezett falú egy térségben esik, mellyet erdők vesznek körül. Itt minden felé szemünkbe tűntek ez ellenséges lovas tsapatok, kiknek száma a' miénket sokkal fellyől haladta, de tsakugyan hátat adni kéntelenítették a' miénk előtt. Azután még több gyalogságot és lovaszást hozott elő az ellenség, 's minden erővel iparkodott megtartani ezen tanyáját, azért,

hogy ez néki igen jó kezügyiben esett. Eszébe
 vevén azonközben a' Hertzeg, hogy a' nevezett
 falú által az ellenség líneájának jobb szárnya, egy
 erdőske által pedig a' bal szárnya fedeztetik,
 azonnal ezen támaszpontoknak elfoglalásokra
 határozta magát. Midőn látta volna az ellen-
 ség, hogy elveszteni kéntelenítettik a' falut, azt
 meggyújtotta és felégette, 's úgy hagyta oda.
 A' nevezett erdőt is nem soká elfoglalta egy Ba-
 talionunk. Látván ezen pontoknak elveszését
 az ellenség, ekkor ezen falú és erdő között lé-
 vő ágyúkra rohant 3 lovas regimentekkel, de a'
 mellyek ellen Generális *Sulkowszky* a' Hertzeg'
 parantsotjalára 3 Svadronokkal hirtelenséggel
 megjelenvén, őket olyan tüzesen és szerentsés-
 sen megtámadta, hogy nem tsak vissza veret-
 tettek, hanem igen meg is verettettek, a' melly
 szerentsétlenség érte kiváltképpen az ő *Konno-
 polcsy* nevű Regimentjeket. —

„Most már (így folytatja szavait a' tudósi-
 tó) még több erőt hozott elő az ellenség, min-
 den erejét kiállította, hogy elvezett tanyáját
 vissza vehesse és abban megmaradhasson. A'
 falura néhány versben réá ütött mindenkor újabb
 seregekkel, de mind annyiszor vissza kergette-
 tett. Az alatt a' feljebb említett kis erdőt is el-
 töltötték az ellenséges tsapatok, 's minden felé
 kiállították Vadászaikat. Látván H. Poniatowsz-
 ky az ellenségnek sokkal nagyobb számát, pa-
 rantsólt seregeinknek, hogy bajonéttokkal üsse-
 nek az ő soraira, mellynek az a' jó következe-
 se lett, hogy az ellenség a' faluból, valami 500
 embereknek elvesztése után ismét kiverettetett.
 Míg ezek az egyik szárnyunkon e'képpen folyó

tak, az alatt a' másik szárnyunknak megkerülésén iparkodtak 3000 Oroszok 10 ágyúkkal: hanem részünkről a' *Tyszkivicz* brigadája, a' mi lovasságunkra előlről, oldalfélt, sőt már hátulról is leg nagyobb heveséggel ráá rohanó elleniséget, egymásután husz veremben oly hathatósan meg támadta és vissza verte, hogy egy lépésnyi földet is el nem veszített. A' verekedés hat órát tartott; az igen setét este és egy nagy záporosó vetett néki véget. Mi egészszen elértük tzelzésünket, minden állásainkat megtartottuk, és elfoglaltuk a' falut, mellynek elfoglalására paransolatunk volt. Az ellenség' vesztese 500 elfogattatokon kívül, de a' kik olly terhesen meg voltak sebesedve, hogy 3 százan még azon éjjel meghaltak, néhány ezer emberekre számláltatik. Közülünk elesetek 3 másod rangú tisztetek, és 160 közemberek; megsebesedtek valami 3 százan. Ez a' ditsósséges nap (így szól a' Lengyel tudósító) ismét ditsósséggel fedte-bé seégeinket és vezéreinket."

Nagy Britannia.

A' Londoni újságok azzal ketsegtetik magokat, hogy az ő hadi hajós legényeiknek nem soká alkalmatosságok leszen megmérkezni a' Frantziákkal, minthogy a' *Basquesi* öbölben (a' *Goscognei* tengeren) egy Frantzia hajós osztály áll készen a' parti battériák védelme alatt, a' melyhez olly közel állapodott meg ugyanazon öbölben egy Anglus hajós osztály, hogy csak két ágyúlövésnyi távolság van köztök. A' Frantziák már néhány versben adtak olyan jeleket, hogy kedvek van megverekedni, 's csak az ellenkező szél akadályoztatta őket. — Az ő Osztályok

egy 3 emeletű vagy első nagyságú, öt 74 ágyús, három Fregát, és néhány apróbb, az Anglusoké pedig egy három emeletű, és három 74 ágyús Línea hajóból áll. Melyhezképpesit itt több mint kétszerre nagyobb erővel vannak a' Frantziák.

Az Anglus szállító hajók 20,000 puskát raktak fel hajókra, hogy Spanyol országba vigyék: de meg változott az Országlószék' rendelése, a' melly szerént már most az Orosz Országlószék' számára fognak ezen fegyverek fordítani.

A' Londoni leg újabb levelek szerént, Admirális Lord *Bentink* indulófélben volt Petersburg felé, olyan czélzással, hogy az Orosz hajós seregnél szolgálatot tegyen; és az a' hír volt Londonban, hogy a' *Portsmouthi* kikötőhelyben olyan készületek tétettek, hogy az Orosz hadi hajós sereg, a' *Cronstadti* kikötőhelyből, ha a' szükség kívánni találja, bátorságnak okáért oda jöhessen.

Spanyol Ország.

Itt most úgy állanak minden körülállások, hogy kevés bizonyost lehet kihozni az onnét érkezett tudósításokból. Ide írunk mindent, a' mit a' Frantzia levelek az Anglus újságokból kiadtak: —

„Az Alicantéhez kiszállott Anglus és Spanyol seregek, a' mellyeknek oda tett expedíziójoktól sokat lehetett várni, és a' mellyeknek onnét előre nyomúlni, 's a' Marsal *Soult* és *Süchet* ármádájoknak özsze tsatolódásokat meg kellett volna gátolni, még mind az *Alilontei* vár falak' oltalma alatt nyúgosznak munka nélkül. Ezen seregeknek vezérétől Generális *Maitlandtól*

elvette Lord *Wellington* a' vezérséget, 's azolta Generális *Rosz* vezérli az Alicantei armádát. Remélteni lehet, hogy a' vezérnek megváltozása a' hadi munkákban is változást fog okozni. — Generális *Maitlandot* minden órán várják vissza Londonba, kinek megérkezése kétségkívül nyilvánosságosabbá fogja tenni azon okokat, melyek Lord *Wellington* arra indították, hogy el vegye tőlle a' vezérséget. — Északi Spanyol Országban nagy erővel kezdettek *Wellington* ellen három tsapatokban előre nyomulni a' Frantziák.

Valami *Sicilini* levelekben ilyen megjegyzéseket olvasunk a' Spanyol környüllállásokról, de a' mellyekről előre kell botsátnunk, hogy ezek még a' múlt nyári, t. i. Juliusi és Augustusi dolgokat illetik: — A' Frantziák' vesztese a' *Salamankai* verekedésben (Jul. 22-dikén) 10,000 emberekre, az Anglusoké 6000-re tétetett: hanem minthogy ugyan ezen levelekben íratik, hogy az az elő hír, hogy 2 vagy 3 ezer Frantziák az Anglusok előtt az ő fegyvereiket letették 's magokat fogságra adták volna, nem telyesedett bé; tehát ebből a' következik, hogy a' Frantziák' vesztesit a' nevezett tsatában, magok ezen *Sicilii* levelek is 7 vagy leg feljebb 8 ezerre teszik, a' mennvire azt maga az akkori Frantzia fő vezér Marschal *Marmont* is tette volt.

A' *Salamankai* verekedésnek következései közzé tartoztak (így folytatják szavaikat a' *Sicilii* tudósítások), hogy *Josef* Király 20 ezer emberekből álló armádával *Madridot* oda hagyván, oda Lord *Wellington* Augustus 12-dikén bément. Lord *Wellington* úgy lévén tudósítatva, hogy *Jósef* Király olyan parantsolatott küldött volna Sevillába Marschal *Soulthoz*, hogy armádájának egy részével *Extremadurából* *Talaverán* által *Madridba*, a' más részével pedig *Andujáron* és *Toledón* által hasonlóképpen *Madridba* jöjjön, tehát ő (t. i. *Wellington*) ezen tudósítás szerint *Toledóba* ment seregeivel, oda várván híjába *Andalusiából* a' *Soult* armádáját, a' melly idő alatt a' Király és *Sichet* armádái a' *Valenziai* hatá-

rokon magokat össze tsatolták, a' hova nem soká Soerli is megérkezett, de nem a' Tolcedói úton, a' hol őtet Wellington várta, hanem a' *Grand-dain*. A' Frantzia árnádaknak íy módon történt egyesülésék okozta, hogy a' Spanyol Ország öszék még eddig semmi mozdulásokat nem tett az erant, hogy *Kadixszból Madridba* által menni szándékozna, sőt *Wellington* maga is azt tanácsolta a' Madridiaknak, hogy még most csak a' Kadixszban tartózkodó *Corteseknek* engedelmeskedjenek.

A' leg újabb újságaink ezek.

A' Béisi nemet levelekben olvassuk, hogy a' Frantzia árnáda *Smolensk* városán által folytatja hátrálását, a' nyilatkozatások szerint oly czélzással, hogy *Vilna* és *Petersburg* között állapodjék meg. — A' Marschal *St. Cyr* árnádája az *Oktober 18* és *19-dikén Polocz* mellett történt verekedések után a' *Dunán* által *Kamienhez* jönni kéntelenítettett, a' hol *20-dikban* ismét verekedés vót, mellyben a' *Bavariai* katonák magokat ismét megülömböztették. Az alatt *Marschal Victor* is megérkezett az árnádájával, 's mind ezek a' seregek magokat össze tsatolták, hogy ismét megámadólag fogjanak *Polotzknál* a' hadi munkához, a' hol most *Gróf Wittgenstein* tanyázik.

Ma a' Fr. nagy árnáda *25-dik Bülletinje* is kezünkhöz érkezék. Ebben már többire írt dolgok vannak. Ennyiben áll: —,

„*Roilskoe*, *Okto.* *20-dikán*. Minden betegekink elküldettek *Ok.* *15. 16. 17. és 18-dik* napjain a' *Moskai* ispotályokból *Aloszaisk* és *Smolensk* felé. Munitziós és puskaporos szekereink az itt találtakkal együtt, *15-dikben* elküldettek innét; hasonlóképpen a' sok ritkaságok és győzedelmi jelek is, mellyek már bepakoltatva voltak. Az árnáda parantsoatot kapott, hogy *20 napra* való kéttzersüllet vegyen magához, 's az indulásra készszen álljon; a' Csaszár valósággal el is hagyta *Moskaut 19-dikben*, a' midón a' fő hadi szál-

Iés *Desnába* tétetett által. A' *Kreml* megerősítettet és ágyúkkal megrakattatott: de egy zers mind el is mináztatott, hogy feivetteódhessen. Némelyek úgy vélekednek, hogy a' Császár *Tula* és *Kuluga* felé utazik, hogy ott teeljen, 's Moskauban csak a' *Kreml*et tartja a' télen elfoglalva. —

„Mások azt tartják (ezek, mint a' következő megmutatta jobban is eltalálták a' dolgot), hogy a' *Kreml* puskapor által felvettetődik, a' közönséges épületek meggyújtattatnak, és az ármáda Lengyel Országhoz fog közelíteni, hogy egy barátságos országban teelhessen, hogy a' *Dantzka*, *Kownoi*, *Vilnai*, és *Minski* magazinumokból mindent könnyebben kaphasson, és hogy az ármáda magát a' hadi fáradságból ki nyugodhassa.

„Az ellenség sokat dolgozik a' Kozákokkal, a' kik lovasságainkat nyughatatlankodiatják; előmenő lovas tsapatunkra réa' rontott *Winkowo* mellett egy ilyen Kozák tsorda, a' melly már a' lógerünkbe volt, mineke:ötte katonáink lovaik hátára felkaphattak volna, a' kik között valami 100 ember fogságra esett; a' Gen. *Sebastiani* serege' bagázsias szekerei között 100-zat elfogtak a' Kozákok. A' Nápolyi Királynak azonközben tudtára esvén a' dolog, azonnal előre sietett a' Vasasokkal és Karabélyosokkal, 's négy ellenséges Batalionokat, mellyek a' Kozákok' segítségére jöttek meg szemlélvén, őket össze darabolta. Gen. *Dery* a' Király Adjutánsa, egy vitéz tiszt ezen tsatában elesett, a' melly betsületére szolgál a' Karabélyosoknak. Az egész ármáda útban van. —

„Az idő igen szép, olyan mint Frantzia Országban Oktoberben szokott lenni, vagy talám még valamivel melegebb. De November' első napjaiban bé fog a' hideg állani. Mindenek azt mutatják, hogy téli szállásokról keijen gondoskodnunk, a' mire kivált lovasságunknak szüksége van. A' gyalogság kipihente magát Moskauban, és igen jó állapotban van.